GAZETKA RADIOWA

Nr 6 (10) Warszawa, czerwiec 1948 rok Rok II

PODPISANIE UMOWY MIĘDZY RADIOFONIĄ POLSKĄ I FRANCUSKĄ

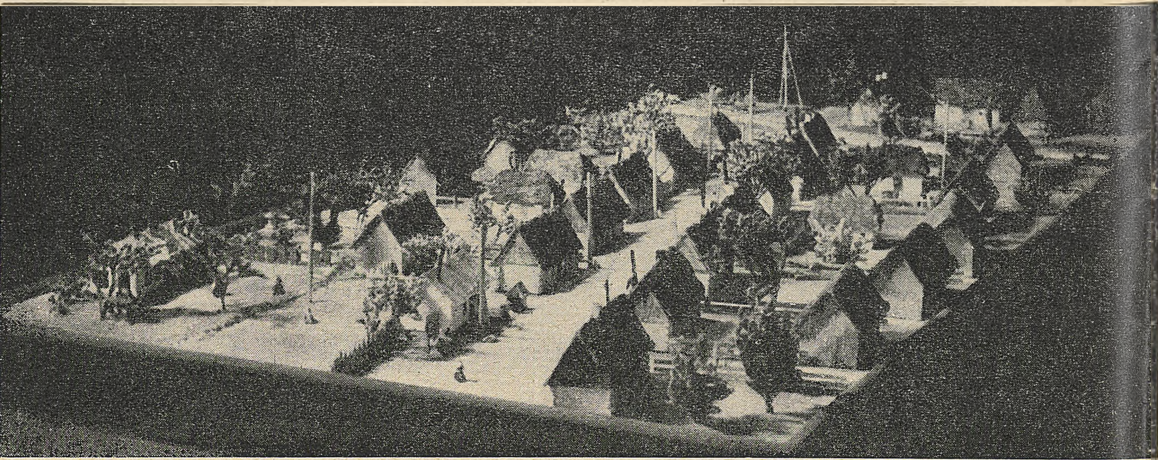
W maju br. przybyła do Polski na zaproszenie Polskiego Radia delegacja Radia Francuskiego w osobach dyrektora programowego R. F. p. Gilstona i dyr. Biura Wymian Międzynarodowych p. Jacques Manachema. Goście francuscy zwiedzili radiostację i studio Polskiego Radia w Warszawie, Krakowie i Katowicach — gdzie byli obecni na koncercie Orkiestry Symfonicznej P. R. pod dyr. Gregora Fitelberga. W czasie pobytu Delegacji Radia Francuskiego przeprowadzono także rozmowę na temat współpracy radiowej między Francją a Polską.

26 maja b. r. podpisany został w Warszawie układ o współpracy między radiofonią francuską i Polskim Radiem. Umowa realizuje zlecenia Komisji programowej Międzynarodowej Organizacji Radiowej i propozycje Komitetu Ekspertów UNESCO, opierając się na konferencji kulturalnej między Francją a Polską. Układ stanowi dalszy krok o zacieśnieniu współpracy Polskiego Radia z radiofoniami zagranicznymi.

W umowie w szczególności przewiduje: comiesięczną transmisję koncertu z jednego kraju do drugiego, regularną wymianę audycji p. t. „Francja przemawia do Polski" i „Polska przemawia do Francji", wykonania słuchowisk autorów polskich i francuskich, wymianę szeregu programów specjalnych, uruchomienie codziennej 15-minutowej audycji dla Polaków we Francji i nadanie lekcji języka francuskiego przez Polskie Radio. Na podstawie układu dyrygent Orkiestry Symfonicznej P. R. wystąpi w Paryżu, a dyrygent Orkiestry Radia Francuskiego w Polsce.

MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA RADIOWA W PRADZE

W dniu 15 maja w Pradze Czeskiej otwarta została Międzynarodowa Wystawa Radiowa, w której udział bierze szereg radiofonii państw europejskich. Polskie Radio wyposażyło pawilon, obrazujący dorobek naszej radiofonii na przestrzeni ostatnich 3 lat.

Ta wioska, która wygląda jakgdyby była sfotografowana z lotu ptaka — to model zradiofonizowanej wsi polskiej, ustawiony w pawilonie Polskiego Radia na Międzynarodowej Wystawie Radiowej w Pradze.

Reprezentacyjny pawilon Polskiego Radia centralnie położony na terenie Wystawy, budzi ogromne zainteresowanie. Publiczność czechosłowacka wśród której idee zbliżenia naszych bratnich narodów są szczególnie popularne, ogląda z dużym zaciekawieniem eksponaty polskie, komentując żywo tablice i modele ilustrujące radiofonizację Polski, funkcje społeczne radia oraz imponujące tempo odbudowy radiofonii polskiej. Powszechnie podkreśla się, że odrębna forma graficzna daje syntezę naszej radiofonii korzystnie wyróżnia nasz pawilon. Jest to niewątpliwie zasługą grafików polskich, którzy pod kierunkiem Tad. Rogowskiego potrafili skondensować ogrom zagadnień radiowych w kilkunastu artystycznie wykonanych planszach i modelach. Pawilon Polski rozbrzmiewa dźwiękami muzyki polskiej, płynącej z głośników.

W dniu otwarcia zwiedził wystawę, żywo interesując się pawilonem Polskiego Radia Minister Informacji p. Wacław Kopecky w otoczeniu członków Rządu Czechosłowackiego i Przedstawicieli Radiofonii biorących udział w Wystawie.

Polskie Radio reprezentowali: dyr. naczelny W. Billig, z-ca dyr. nacz. prof. T. Dobrowolski i wicedyr. Zawadzki.

We środę dn. 19 maja pawilon polski odwiedził wiceminister Grosicki w otoczeniu przedstawicieli Ambasady Polskiej w Pradze i muzyków polskich przybyłych do Pragi na Międzynarodowy Festiwal Muzyczny. Goście wyrażali swoje uznanie dla osiągnięć Polskiego Radia oraz podkreślali dodatnie wrażenie, jakie pozostawia zwiedzenie naszego pawilonu.

Zwiedzający pawilon Polskiego Radia na Wystawie, otrzymują specjalną ilustrowaną broszurę, wydaną w języku polskim i czeskim oraz pocztówki obrazujące dorobek Radia w Polsce w ciągu trzech lat pracy.

W czasie trwania wystawy radiofonia czechosłowacka nadała szereg audycji, poświęconych radiofonii polskiej.

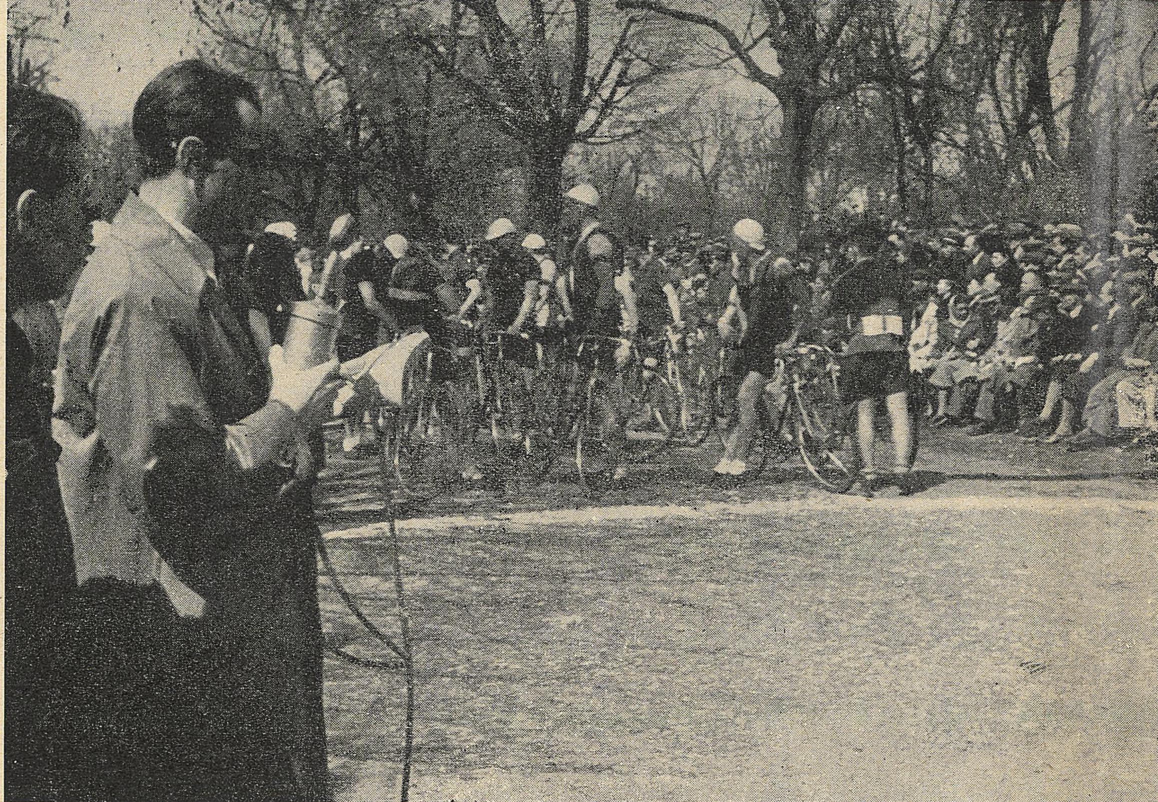
W pierwszych dniach zwiedziło wystawę ponad 70 tys. osób.

TRANSMISJE SPORTOWE

Polskie Radio stara się transmitować wszystkie ważniejsze imprezy sportowe, które mają miejsce w kraju. Na każdych ważniejszych zawodach sportowych, widzimy charakterystyczne postać sprawozdawcy radiowego z mikrofonem w ręku.

Największym wydarzeniem w życiu sportowym w miesiącu maju był wyścig kolarski Warszawa — Praga i Praga — Warszawa. Radiosłuchacze byli doskonale poinformowani o przebiegu tych gigantycznych zawodów przez specjalnych sprawozdawców radiowych, którzy posuwali się wraz z grupą zawodników wozem prasowym.

Radiosłuchacze mogą być pewni, że ważniejsza impreza sportowa znajdzie zawsze miejsce w programie radiowym. Każdy zresztą wie, że przez radio może się dowiedzieć najwcześniej o wynikach interesujących go zawodów, które miały miejsce w kraju czy zagranicą.

Na trasie wyścigu kolarskiego Praga — Warszawa zawodników spotkał sprawozdawca Polskiego Radia, nagrywając ciekawy reportaż w chwili startu do jednego z etapów gigantycznego biegu.

Druk PWZG. Warszawa, Tamka 3. Zam. 892. B - 52.347.

Teatr Wyobraźni

Do najbardziej lubianych audycji radiowych należą słuchowiska Teatru Wyobraźni. Można śmiało powiedzieć, że wśród wielu teatrów, istniejących obecnie w Polsce, jest on teatrem największym, obsługującym najliczniejsze rzesze odbiorców.

Polskie Radio, niezależnie od słuchowisk specjalnie dla radia napisanych bądź też tekstów przystosowanych do potrzeb mikrofonu, nadaje także bezpośrednie transmisje z teatru. Audycje jednak Teatru Wyobraźni nadawane są tylko z rozgłośni.

Teatr Wyobraźni operuje odmiennymi środkami niż teatr zwyczajny. Wzrok, odgrywający tak olbrzymią rolę w teatrze, nie posiada tu żadnego znaczenia. Może dlatego właśnie Teatr Wyobraźni cieszy się tak wielkim powodzeniem wśród niewidomych. Zwężenie środków artystycznych, którymi rozporządza radio, zmusza je do ograniczania się jedynie do dźwięku. Z tego względu zarówno wykonawcy słuchowiska, jak i reżyser radiowy przystosować się muszą do specjalnych wymagań mikrofonu. W przeciwieństwie do kina, teatru lub telewizji, wykonywaniu słuchowiska radiowego niepotrzebne są kostiumy, charakteryzacja aktorów oraz dekoracja. Na scenie — aktor tworzy postać przyciągającą i skupiającą na sobie wzrok widzów. Przed mikrofonem ten sam efekt musi być osiągnięty tylko przy pomocy głosu. Dla radia nie są ważne cechy zewnętrzne aktora. Bez znaczenia jest, czy odtwórca roli młodzieńca jest rzeczywiście młody, czy siwowłosy. Ważnym jest, aby jego głos brzmiał młodzieńczo. Aktor odtwarzający rolę sympatyczną musi się odznaczać przyjemnym głosem, zaś osoba wypowiadająca w słuchowisku jako „ciemny charakter" winna posiadać głos wywołujący odrazu uprzedzenie do niewidocznej postaci.

Z głosem są trudności. Nie każdy, choćby najlepszy aktor sceniczny, może występować przed mikrofonem ze względu na radiofoniczność swego głosu. Próba mikrofonowa wykrywa wszelkie niedociągnięcia w wymowie oraz trochę zmienia tembr głosu.

Nazwa się to, że głos jest nieradiofoniczny i taka osoba nie może występować przed mikrofonem.

W przedstawieniach teatralnych stosunkowo wielką rolę grają kostiumy i dekoracje. W Teatrze Wyobraźni miejsce ich zajmują efekty akustyczne oraz odpowiednio dobrana ilustracja muzyczna. Niektóre odgłosy, np. poświst wiatru, szmer strumyka, grzmoty itp. są wywołane sztucznie przy pomocy odpowiednich urządzeń technicznych. Inne, jak gwar tłumu, śpiew ptaków, odgłosy wiejskie, nadawane są z płyt. W słuchowisku ma np. miejsce dialog na tle wrzawy ulicznej. Technik akustyczny w odpowiednim momencie puszcza płytę z nagraniem potrzebnych odgłosów.

W czasie trwania słuchowiska reżyser kieruje całością z za podwójnej szyby i ruchami rąk pokazuje, co aktor ma w tej chwili zrobić. Czy ma się zbliżyć do mikrofonu, czy oddalić, mówić głośniej czy ciszej. Ze względu na to, że słuchowiska Teatru Wyobraźni wymagają wielu prób, najczęściej nie są one transmitowane bezpośrednio na antenę, lecz nagrywane na taśmę magnetofonową. Fo nagraniu wszyscy biorący udział w słuchowisku wysłuchują w skupieniu odtworzenia i notują zauważone błędy. Za trzecim czy czwartym razem nagranie jest zdatne do nadania dla radiosłuchaczy.

Czytelnicy „Gazetki Radiowej" słuchając audycji w wykonaniu artystów Teatru Wyobraźni Polskiego Radia, zdawać będą sobie sprawę, że przygotowanie tego krótkiego słuchowiska wymagało wielu dni pracy zespołu artystów, reżyserów oraz radiotechników.

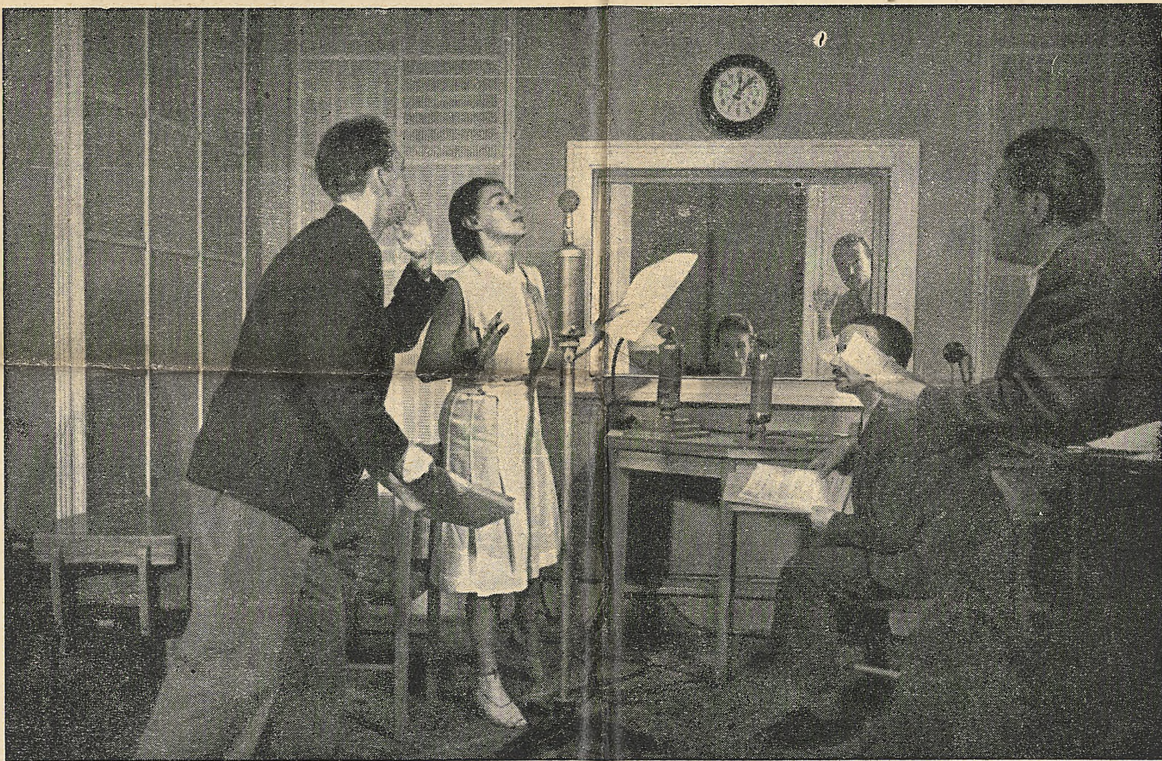

Foto Film Polski

Tak wygląda studio, w którym się odbywa słuchowisko Teatru Wyobraźni Polskiego Radia. Za szybą widać kabinę reżysera, który obserwuje przebieg słuchowiska, dając odpowiednie znaki rękami. Reżyser słyszy tylko dźwięki, płynące z głośnika, gdyż podwójna szyba nie pozwala, aby głosy ze studia słuchowiskowego dostawały się do jego pokoju.

WALNY ZJAZD S.K.R.K.

W dniu 23 maja b. r. obradował w Warszawie II po wojnie Walny Zjazd Delegatów Społecznego Komitetu Radiofonizacji Kraju. W obradach udział wzięli m. in.: Marszałek Sejmu dr. Barcikowski — Prezes Komitetu oraz nacz. dyr. Polskiego Radia W. Billig. Po otwarciu Zjazdu przez Wiceprezesa Chylińskiego wybrano prezydium, którego przewodniczącym został poseł Henryk Dzendzel, po czym nacz. dyr. P. R. W. Billig w obszernym przemówieniu zapoznał zebranych z planami i projektami Polskiego Radia w dziedzinie ulepszeń technicznych i programowych oraz naświetlił zadania, jakie stoją przed S.K.R.K.: szkolenie kadr technicznych, radioamatorstwo, dystrybucji radioodbiorników itp.

Po przemówieniu dyr. W. Billiga dokonano wyboru komisji zjazdowych, po czym Wiceprezes Chyliński złożył sprawozdanie z działalności Zarządu. Dyskusja zakończyła przedpołudniowe obrady Zjazdu. Po południu porządek obrad wypełniły sprawozdania Zarządu, sprawy zmian statutu, planu pracy i ramowego budżetu oraz wybór naczelnych władz S. K. R. K.

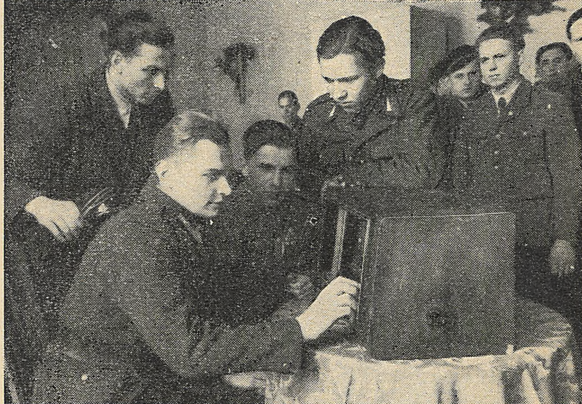
ANKIETA DLA MŁODZIEŻY I NAUCZYCIELI

Polskie Radio rozesłało do wszystkich zradiofonizowanych szkół egzemplarze dwóch ankiet. Jedna z nich przeznaczona jest dla nauczycielstwa, druga — dla młodzieży szkolnej. Zawierają one przede wszystkim pytania dotyczące audycji dla młodzieży szkolnej. Uzyskane w ten sposób dane ułatwią Polskiemu Radiu odpowiedni dobór i układ materiałów w audycjach szkolnych i młodzieżowych.

Kierownictwo szkół i nauczyciele, którzy nie otrzymają egzemplarzy ankiety, proszeni są o zgłoszenie zapotrzebowań pod adresem: Biuro Studiów Polskiego Radia, Warszawa, ul. Noakowskiego 20.

„ŚPIESZNO NAM ZRADIOFONIZOWAĆ KRAJ"
WYŚCIG PRACY W POLSKIM RADIO

Polskie Radio jest jednym z pierwszych przedsiębiorstw nieprzemysłowych, gdzie powstało i rozwija się współzawodnictwo pracy. Na ostatnim Ogólnopolskim Zjeździe Delegatów Związku Zawodowego Pracowników Polskiego Radia, w którym na zaproszenie Zarządu Głównego wzięło udział 13 przodowników pracy, przedstawiciele Dyrekcji oraz Związku, wyrazili im podziękowanie za wytężoną pracę w Radio.

W bursie inwalidzkiej we Wrocławiu odbiornik radiowy cieszy się największym powodzeniem. Mieszkańcy bursy ustawiają się w kolejkę, gdyż każdy chce trochę pomanipulować przy odbiorniku i przy pomocy fal eteru powędrować po świecie.

Przodownicy: Błaszczyk Jan — Bydgoszcz, Polewik Feliks — Gdańsk, Wasowski Stanisław — Katowice, Sychowski Józef — Kraków, Wiszowaty Longin — Łódź, Brzeziński Józef — Poznań, Sikorski Piotr — Szczecin, Herudziński Marian — Wrocław oraz Pajor Henryk, Mikita Czesław, Frątczak Stefania, Gwiazda Zygmunt i Tomaszewski Jan — Warszawa otrzymali dwutygodniowe urlopy w Domach Wypoczynkowych P. R. na koszt Zarządu Głównego.

Pracownicy radia, biorący udział we współzawodnictwie pracy, którym, jak się wyrazili, „śpieszno jest zradiofonizować cały kraj", przyrzekli podwoić swe wysiłki i stać się przykładem dla swoich kolegów, wciągając ich do szlachetnego wyścigu.

Przedstawiciel Społecznego Komitetu Radiofonizacji Kraju, reprezentujący ponad 100.000 obywateli, zrzeszonych w tej organizacji, oświadczył w ich imieniu, że społeczeństwo w uznaniu zasług pracowników radia na polu radiofonizacji kraju oraz prac programowych wprowadza złote i srebrne oznaki za specjalne zasługi. Odznaki te będą przyznawane na wniosek Polskiego Radia dla najlepszych jego pracowników.

CIEKAWOSTKI...

W wielkich biurach czy fabrykach stosowane są specjalne aparaty, przypominające urządzenia radiowęzła, tzw. „Vox". W gabinecie dyrektora zainstalowana jest specjalna aparatura, zaopatrzona w mikrofon i głośnik. W poszczególnych oddziałach przedsiębiorstwa zawieszone są głośniki z wybudowanymi mikrofonami, które dzięki połączeniu kablowemu z centralą umożliwiają bezpośrednie porozumiewanie się z kierownictwem. Urządzenie tego rodzaju produkowane jest w Polsce i było pokazane na stoiskach przemysłu elektrotechnicznego na Targach Poznańskich.

* * *

Foto „Wojskowa Agencja Fotograficzna"

W nocy lub w czasie mgły samoloty orientują się w swoim położeniu dzięki aparatom radiowym. Na zdjęciu widzimy „gonio" — stację prowadzenia samolotów drogą radiową. Samolot, utrzymując kontakt ze stacjami „gonio", przebywa trasę w poczuciu całkowitego bezpieczeństwa.

* * *

Największym radiowęzłem w Polsce jest radiowęzeł Warszawa—Praga. Posiada on wielką amplifikatornię, obsługującą 7.100 głośników mieszkaniowych. Na drugim miejscu znajduje się radiowęzeł łódzki, zasilający 4.500 głośników.

* * *

Gazeta rolnicza „Chłopi" — naczelne pismo Zarządu Głównego Zw. Samopomocy Chłopskiej—ogłosiła konkurs pod hasłem „Wyścig o dobrobyt Kraju". Pierwsza część konkursu obejmuje m. in. także prace rolników przy radiofonizacji swoich wsi. Udział w konkursie mogą brać poszczególni rolnicy i szkoły, które wykażą się większymi osiągnięciami. Jest to jedna z form współzawodnictwa pracy na wsi. Współzawodnictwo to trwać będzie od 1 kwietnia do 1 listopada br. Dla zwycięzców w konkursie przeznaczono 1.000 cennych nagród. Informacji bliższych o warunkach udziału udziela redakcja „Chłopów".

WARTO WIEDZIEĆ:
53 lata radia

W dniu 7 maja b. r. społeczeństwo radzieckie obchodziło „Dzień Radia", przypadający w 53 rocznicę wynalezienia radia przez rosyjskiego uczonego Aleksandra Popowa. 7 Maja 1895 r. Popow na posiedzeniu Rosyjskiego Towarzystwa Fizycznego oznajmił zebranym, że skonstruował pierwszy aparat, umożliwiający porozumiewanie się na odległość bez posługiwania się przewodami.

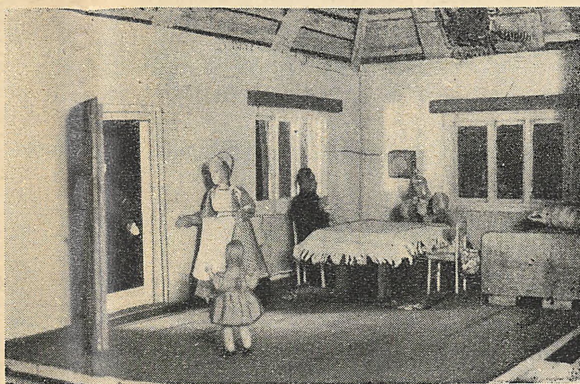

Foto Film Polski

W przytulnym pokoju siedzą ślązaczki i ślązak w strojach ludowych. To nie są także żywi ludzie, lecz eksponaty na Międzynarodowej Wystawie Radiowej. Harcerze pracujący w Centrali Harcerskich Dostaw z artyzmem wykonali zarówno wnętrze izby śląskiej i łowickiej, jak wybudowali miniaturową wieś polską.

W Moskiewskim Muzeum Technicznym otwarta została wystawa, poświęcona dziejom rozwoju i najnowszym zdobyczom radiotechniki radzieckiej, gdzie znajduje się pierwszy w świecie odbiornik radiowy, skonstruowany przez rosyjskiego wynalazcę. Na tej samej wystawie, wśród pięknych aparatów lampowych, wzbudza zrozumiałe zainteresowanie aparat telewizyjny o największym na świecie ekranie, wynoszącym 2,5 m^2. Związek Radziecki rozumie znaczenie radiofonii, jako najważniejszego środka szerzenia oświaty i kultury i poświęca wiele uwagi rozwojowi przemysłu radiotechnicznego oraz rozbudowie radiostacji. Doskonale rozwinęła się tam radiofonia przewodowa, która obsługuje 7.000.000 głośników mieszkaniowych.

W „Dniu Radia" odbyła się w Moskwie ciekawa impreza, mianowicie Wszechzwiązkowy Konkurs Krótkofalowców-amatorów. Każdy z biorących w nim udział miał za zadanie w przeciągu oznaczonego czasu nawiązać największą ilość kontaktów z krótkofalowcami zagranicznymi. Zwycięzcą był ten, który mógł się poszczycić największą ilością potwierdzeń odbioru jego stacji.

Wynalezienie radia otwarło nową epokę w historii rozwoju nauki i techniki. Radio stało się najdoskonalszym i najbardziej masowym środkiem łączności. Audycje radiowe, telewizja, kierowanie mechanizmami na odległość — przyczyniły się do postępu nauki w dziedzinie meteorologii, astronomii, chemii, medycyn i fizyki. Radio znajduje praktyczne zastosowanie prawie we wszystkich dziedzinach przemysłu. Epokę radia rozpoczął skromny wynalazca rosyjski—Popow.

1 MILION ZŁOTYCH NA ZAKUP RADIOODBIORNIKÓW

S. K. R. K. przeznaczyło 1 milion złotych uzyskanych ze składek członkowskich na zakup radioodbiorników dla Domów Sierot, Inwalidów itp. Przeszło 100.000 członków S. K. R. K., wpłacając regularnie niewielkie składki, dokonać może b .wiele w dziedzinie radiofonizacji tych ośrodków, którym radio jest najbardziej potrzebne.

RADIO W KAŻDYM OŚRODKU WCZASÓW

Polskie Radio w porozumieniu ze S. K. R. K. dążyć będzie do tego, aby większość domów wypoczynkowych na terenie kraju została zradiofonizowana. W okresie miesięcy letnich program radiowy uwzględniać będzie potrzeby wczasowiczów. Na audycje radiowe składać się będą koncerty muzyki lekkiej, nadawane w czasie posiłków, słuchowiska, poranki i wieczornice, transmisje z ośrodków wczasów itp.

LETNIE KURSY RADIOAMATORÓW

Komisja Szkoleniowa S. K. R. K. przystępuje do uruchomienia w okresie letnim kursów radioamatorów, których program przewiduje szkolenie zarówno w dziedzinie radiotechniki, jak i dydaktyki słuchania radia. Komisja licząc się z potrzebami najszerszych mas przewiduje oddzielnie szkolenie młodzieży szkolnej, pozaszkolnej oraz innych grup radiosłuchaczy.

W akcji szkoleniowej biorą udział instytucje i stowarzyszenia jak „Służba Polsce", OM TUR, Z. H. P., T. B. S., TUR, TUL., i inne, które doceniają społeczno-wychowawcze znaczenie radiofonii oraz naturalne zainteresowanie młodzieży, tym zagadnieniami.

5 STYPENDIÓW DLA STUDENTÓW-RADIOTECHNIKÓW

Zarząd Główny S. K. R. K. ufundował 5 stypendiów dla studentów, kształcących się w dziedzinie radiotechniki. Będą je otrzymywali najzdolniejsi studenci, którym umożliwione będzie także pogłębienie swych wiadomości zagranicą.

WYNIKI KONKURSU

W konkursie ogłoszonym w kwietniowym numerze „Gazetki Radiowej" wzięło udział 246 osób. Mimo bardzo łatwych pytań tylko 14 odpowiedzi można było zakwalifikować jako prawidłowe.

Odpowiedzi na pierwsze pytanie brzmiały: żołnierz; trębacz; ten pan, który gra hejnał na trąbce itp. Tymczasem jest to strażak ogniowy, obserwujący miasto, czy nie wybuchł gdzie pożar. O swoim czuwaniu donosi mieszkańcom Krakowa cogodzinnym hejnałem.

Na dwa dalsze pytania odpowiedzi były mniej lub więcej prawidłowe, chociaż zdarzały się rozwiązania, w których nadsyłający zapomniał umieścić dokładnego czasu nadawania tej audycji. Wiadomo, że bezpośrednio po sygnale czasu o godz. 12.00 w południe, transmitowanym z obserwatorium astronomicznego w Krakowie, Polskie Radio włącza mikrofony zainstalowane na wieży Mariackiej (wyższej). Stamtąd słyszymy każdego dnia hejnał, wygrywany przez strażaka.

Sąd konkursowy po rozpatrzeniu prawidłowych odpowiedzi postanowił przyznać nagrody jak następuje:

I-szą nagrodę w wysokości 2.000 zł ob. Starowiczowi Antoniemu z Białegostoku.

Cztery nagrody po 1.000 zł:

1) *Ob. Hołyszowi Ryszardowi ze wsi Strupin,*
2) *Ob. Lachowiczównie Barbarze z Giżycka,*
3) *Ob. Piątkowskiemu Tadeuszowi z Konstantynowa,*
4) *Ob. Marcinkowskiemu Ludomirowi, Ob. Krzyżewskiemu Zygmuntowi oraz Ob. Jankowskiemu Zenonowi, uczniom Szkoły Powszechnej ze wsi Sędek, którzy rozwiązali w ten sam sposób konkurs. Ponieważ istnieje przypuszczenie, że jest to praca zbiorowa, 1.000 zł przesłane zostało do kierownika szkoły, który rozdzieli je między wyżej wymienionych.*

Książki Radiowego Instytutu Wydawniczego otrzymali:

1) *Ob. Kułakowski Zdzisław z Suwałk.*
2) *Ob. Krepsztul Ryszard z Łodzi,*
3) *Ob. Pachniewicz Jan z Koluszek,*
4) *Ob. Wilusz Irena z Gorlic,*
5) *Ob. Czapski Józef z Łodzi,*
6) *Ob. Hanisek Jerzy z Gostynina,*
7) *Ob. Gwiżdalski Jerzy z Pelplina,*
8) *Ob. Puter Stanisław z Bielska Podlaskiego.*

Foto Film Polski

To nie jest zdjęcie z prawdziwego domu. Widzimy na nim wnętrze modelu łowickiej chaty, wyposażonej w głośnik mieszkaniowy. Izba ta posiada miniaturowy grający głośnik mieszkaniowy i stoi wśród eksponatów Polskiego Radia na Wystawie w Pradze.

WYDAWCA: BIURO WYDAWNICTW I PROPAGANDY POLSKIEGO RADIA, Warszawa, NOAKOWSKIEGO 20.